

Pa tudi ta odlok ni posebnega pomena, ako pomislimo, da velja le za ta slučaj in nima veljave ministerijalnega ukaza, ki bi veljal kot vodilo za vse deželna šolska oblastva. Če pomislimo, da je rekel danes Nj. ekselencija, da sicer načeloma prizná materni jezik kot opravičen poučen predmet, pa pristavi, da se bo po teh načelih ravnal v vseh slučajih, kjer se bodo oglasili s pritožbami, potem tudi od te obljube gospoda naučnega ministra ne moremo ničesa pričakovati; narodi bi si morali istaki pri ministerstvu svojih pravic le s pritožbami, katere pa jako počasi rešuje, ker se prej vrše vsakovrstna preiskavanja, ki navadno nimajo ugodnega vspeha.

Tako je v Trstu 1429 v mestu stanujočih slovenskih starišev že dne 20 marca 1883 (Čujte! na desnici.) vložilo pri mestnem zastopu prošnjo za slovensko šolo; enako prošnjo je vložilo politično društvo „Edinost“. Mestni zbor tržaški je potreboval poldrugo leto (Čujte! na desnici.), da je o tej opravičeni zahtevi slovenskega prebivalstva prešel na dnevni red, kakor je razvidno iz njegovega dopisa z dné 15. decembra 1884, št 33.056. Politiško društvo „Edinost“ se je pritožilo proti tej naredbi pri cesarskem namestništvu v Trstu, in to je potrebovalo dve leti in pol (Čujte! (Čujte! na desnici.), da je zavrglo to pritožbo z dopisom z dne 5. julija 1887.

Predsednik društva „Edinost“ se je obrnil že dné 6. avgusta 1887 na visoko naučno upravo, a še do danes ni dobil odgovora (Čujte! na desnici.), tako da je moral slovenski zastopnik tržaškega mesta v včerajšnji seji o tem interpelovati gospoda naučnega ministra.

Gospod poslanec mesta Prage je včeraj opomnil, da Čehi ne morejo več lahko postati dvorni svétniki, temveč le še vratarji ali uradni sluge.

V Trstu pa gospoda moja, Slovenci in Italijani že več ne bodo mogli biti učitelji. V Trstu namreč imamo šolskega nadzornika, ki ne zná jezika učencev, kakor je včeraj nekdo rekel o nadzornikih v severnih deželah. Dotični šolski nadzornik ni le po rodu, temveč tudi po mišljenji Nemec in je nedavno pretil, da za ljudske šole v Trstu, za italijanske in slovenske, ne bo imenovan drug učitelj, kakor nemški (Čujte! Čujte! na desnici.)

S tem bi bil torej prvi korak storjen za oni veliko-nemški program, ki ga je včeraj tako krepko razvijal prihodnji gospod naučni minister, poslanec baron Dumreicher. (Veselost na desnici.)

Lansko leto sem dokazoval potrebo postave za ljudske šole v Trstu, toda zastonj; visoka naučna uprava je imela gotovo preveč posla s srednjimi šolami ki jih je razpustila (Tako je na desnici.) in ni mogla misliti na postavo za ljudske šole v Trstu. Tu se gre le za varstvo slovenskega prebivalstva proti italijanskemu zatiranju, in zato se po mislih Njih. ekselencije ravno ne mudi.

Ako pa mislijo v Trstu izhajati s staro politično šolsko ustavo, potem ne razumem, čemu nam bo nova državna šolska postava, in zakaj se gospodje z one (leve) strani tako trdovratno upirajo vsaki premembi ker po trditvi gospoda poslanca za Leopoldovo in mojega gospoda predgovornika preté v tem slučaju z opozicijo, kakoršne še nismo doživeli v tej zbornici.

Gospoda moja! Velikanski strah imate, da se bi šola podeželila. Vprašam Vas: Kaj drugega pa je v Trstu, ker je tam šola popolnoma izročena samovolji mestnega zbora?

Naši dopisi.

Dobrova 10. julija. (Povodenj.) Pretečeni teden je tukaj in v okolici prav pogosto deževalo; obe vodi: Gradašica in Šujca (Horjulka) bili ste deloma uže enkrat svoji strugi prestopili brez posebne škode. Dne 6. t. m. (v petek) je pa od ranega jutra pa preko 11. ure predpoludnem kar lilo; osobito v polhogradski dolini kazalo se je, da so se bile vse nebeške zatvornice na stežaj odprle. Okolu $\frac{1}{2}$ 12. ure pred poludné pričela se je Gradašica iz kota sem kalna in gosta kar valiti. V trenutku prestopila je vse bregove struge svoje in se na dolgo in široko črez travnike in polja v ravnini razlila. Britko bilo je gledati, kako je drla preko njiv obsejanih in obsajenih z poljskimi pridelki. Žita in drugi poljski pridelki na višje ležečih njivah po planjavi doli proti Kozarjem med cesto in utiškim podhribjem so se tu in tam le malo iz vode videli; kodar je bil pa tok vode silnejši, poplaval in zablatil je vse; prizadetim posestnikom je povodenj ta občutne škode napravila. Še huje kot tukaj razdevala je pa voda po bolj ozkih krajih polhogradske doline; tam bilo bi tudi kmalu dvoje ljudi se ponesrečilo, le z veliko težavo rešil je oče svojo hčerko in sebe izpod usada zemlje, katero je razmočena prst skoraj popolno uže pod-se zasula ter tudi očeta samega uže sé sabo naprej riniti začela. Preko Polhovega Gradca zanesla se je le-sem britka vest, da je tega dne povodenj ono stran hribov po poljanski dolini še huje razsajala, kjer je, kakor se trdi, tudi več mostov razdejala.

Rant.

Iz Ljubljane. — Nemški Schulverein. V Berlinu knez Bismark brez ovinkov izjavlja, da hoče ponemčiti vse nenemške, k nemški državi spadajoče pokrajne toraj poljske na Poznanskem in francoske na zahodnji meji. Prav tako brez ovinkov izrekel je knez Bismark da želi ožje gospodarsko-politične zveze z Avstrijo. Ker je pa zvedel, da je velika večina avstrijskih narodov proti vsaki samostalnost Avstrije omejavajočo zvezo, dela na to, da se dežele avstrijske to stran Litave polagoma pripravljajo za veliko mater Germanijo. Tem namenom služila so prejšnje čase poglavitno strelska in pevska društva, kasneje pristopila so telovadska društva „Turnarjev“. Najpomenljivejši in najnevarnejši

pionir za Velikonemško pa je v Berolinu pod očmi Bismarkovimi ustanovljen „Nemški Schulverein“. To društvo dobiva svoja bogata denarna sredstva iz neznanih zakladov vse Nemške, delovanje svoje pa obrača v prvi vrsti zoper Čehe in Slovence v Avstriji, ker ti so poglavita zapreka Veliko-Nemški do Adrije.

Sedanja vlada prezirala je dolgo časa vso to v veliki meri zoper obstanek naše države osnovano rovanje. Prosto so se povsod obešale nemško-narodne zastave, prosto se je tulila, pesem „Die Wacht am Rhein“ velikonemško, prosto so napivali pri strelskih, telovadskih in pevski shodih nemški bratje na „večjo“ nemško domovino.

In tudi sedaj še mislijo nekateri sicer dobri avstrijski krogi za moč in obstanek naše države delovati s tem, da podperajo ponemčevanje avstrijskih Slovanov. Še le najnovejši čas pričenjajo naši uradni krogi prav oceniti to velikonemško podkopavanje.

Pravda zoper Schönerer-ja, ki je do zadnjega časa z neko suvereniteto smel postopati kot apostol Bismarkov, je prvo znamenje druge sape, prepoved nekaterih „germanskih veselíc po vladi so drugo tako znamenje, tretje pa je v beli Ljubljani samo pokazalo, da tudi za Nemški Schulverein velja postava. Deželna c. kr. vlada kranjska razpustila je namreč ljubljansko krajno skupino (Ortsgruppe) nemškega Schulverein-a, ker društvo ni več ustrezalo pogojem in prvotnemu namenu svojemu.

To je korak vladin, ki mnogo pomenja in težko tehta.

To pomenja v prvi vrsti, da se nevarnost za državo na merodajnem mestu spoznava in pa, da oni krogi iz državnih uradov, ki so vse nemško smatrali za sveto in nedotakljivo, zgubljajo tla in da zavest enakopravnosti vseh avstrijskih državljanov v ravno teh krogih dobiva veljavo.

— Vreme. Zadnjih 10 dni bilo je zelo neugodno. Ne le da je toči na ljubljanskem močvirju sledila tudi toča na Gorenjskem in Dolenjskem, temveč tudi povodnji napravile so ta čas veliko škodo. — Z mlajem nadejamo se zopet lepega vremena.

— Kmetijsko potovalno predavanje na Breznici ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v nedeljo 15. t. m. popoldne po cerkvenem opraviu.

— Gospoda deželnega glavarja grofa Thurna bolezen je minuli teden žalibog storila korake k slabejemu. Bolnik prejel je že sred minulega tedna zakramente za umirajoče, zdravniki zgubili so vse upanje na boljšanje tako, da se je žalibog prežgodaj bati najhujšega.

— Gospod župnik J. Jerič, bivši urednik „Slovenčev“, obolet je, kakor poroča „Slovenec“ prav nevarno v bolnici usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem, kamor se je šel zdraviti pred 14. dnevi.

— Koncert Glasbene Matice minulo nedeljo bil je sijajen in vspeh v vsakem oziru popolen. Produkcije bile so enako častne za vdeležence, kakor za narod naš sploh. Umetnika Fischer in Pogačnik, bila sta slavljena po zasluženju.

— Nova knjiga. „Vrtnarstvo“ s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje šolskih vrtov. Po naročilu c. kr. kmetijskega ministerstva spisal Gustav Pirc imenuje se ravnokar v zalogi c. kr. kmetijske družbe na svitlo prišla, pri Blasniku lično tiskana, 147 strani obsegajoča knjiga z 180 podobami. Z zadostjenjem pozdravljamo to lepo delo na polji domačega gospodarskega slovstva, ter knjigo gorko priporočamo vsim prijateljem vrtnarstva. Cena knjigi je: za ude kmetijske družbe 75 kr., za neude 1 gld. Po pošti 10 kr. več.

— Milostivi knezoškof ljubljanski delili bodo zakrament sv. birme v Kranjsko-gorskim in Radoljiškem okraju letos od dne 23. julija do 1. avgusta, namreč na Fužinah, na Dovjem, na Koroški Beli, v Zaspeh, v Gorjah na Koprivniku, v Srednji Vasi, v Lescah, na Breznici in v Begunjah.

Občine okrajnega glavarstva Ljubljanskega bodo tudi slovesno praznovale štiridesetletnico cesarjevo in so v tem oziru storile že celo vrsto sklepov. Jedna točka slavnostnega vsporeda je invalidska ustanova v znesku 1000 gld., ki se bode z Najvišjim dovoljenjem imenovala „Cesar Fran Josipova invalidska ustanova“. Obresti, to je 42 gld., dobil bode dotični invalid na dan obletnice, a nihče več ko jedenkrat.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja — Dunaj je sicer zapuščen, večina političnih oseb podala se je na poletni zrak, cesar in ves njegov dvor je daleč stran od Dunaja in zato se časništvo poprijema manj pomenljivih dogodkov, dela iz komarjev slone, samo, da se čitatelji časnikov ne dolgočasijo preveč. Tako so se časnikarji minuli teden poprijeli dveh primeroma malih dogodkov: Sv. Cirila in Metoda dan bila je namreč v farni cerkvi X. okraja dunajskega, imenovanega „Favoriten“, ker tam bivajo skoraj izključno Čehi, češka pridiga. Cerkevna oblast je to dovolila, dotični župnik, „Fürst“ po imenu, posredoval je pri prošnji za dovolitev in zato so časniki zagnali hrup o širjenju češčine na nemškem Dunaji in priporočali so različnih sredstev, kako odvrniti to češko „kugo“. Večina teh modrijanov še ne poskuša to tajiti, da bi ne bil X. okraj res češki, toda britko tožijo, da so minuli stari, dobri časi, ko je Dunaj imel še svoje obzidje.

Tudi sedaj si želijo zopet staro zidovje in mestna vrata, pri vratih pa hudo, oestro stražo, katera naj bi ne pustila v mesto nikogar, razun trde nemce.

Druga pomenljiva izrekoma, za postopanje slovenskih politikov, važna dogodka je razsodba državnega sodišča o pritožbi Šmarijski na Štajerskem zoper posilno vpeljavo nemščine v tamošnjo ljudsko šolo, katero obiskujejo zgolj Slovenci. Državno sodišče je namreč spoznalo, da ukaz za naučenje nemškega jezika